

Indianapolis, zondagmorgen, 12 december, 2010.

Voedsel en gezondheid

Sneeuw warrelt door de brede straten in Indianapolis. We wandelen gedrieën de Christ Church Cathedral tegemoet. Een warm welkom overvalt ons. Orgelspel van J S Bach.

Daarna een hymne door vrouwenstemmen.

Een man van middenuit de kerk wordt naar voren uitgenodigd. Hij leest Jesaja 35:

De wildernis en het droge land zal zich verheugen, de woestijn zich verheugen en bloeien

Als een crocus zal ze uitbundig bloeien en zich verheugen met blijdschap en zang.

De Canisius vertaling van 1959 rept:

.....*Zij zal welig tieren als lelies, jubelen, juichen en zingen.*

En de bijbel van 1618, van de Staten Generaal en Synode Nationaal luidt:

.....*En de wildernis zal zich verheugen- en zal bloeien als een roos.*

Grond is het medium voor enorm veel diverse kleine levens

AcresUSA was de organisator van studiedagen, congres en een beurs. Een week lang - hoofdzakelijk in een groot hotel - luisteren naar elkaar over essenties van het leven van planten en de grond. Omdat mensen en dieren zo sterk afhankelijk zijn van wat er op de aarde groeit – en zo hen het substantiële voedsel biedt. Dit is een heel praktische benadering.

Hoe kunnen planten zich optimaal voeden? Met voldoende nuttige micro-organismen, water, mineralen en nutriënten in oplosbare vorm in de juiste verhoudingen. Inzicht in dit veld van leven is door nauwkeuriger meetmethoden en wetenschappelijke analyses sterk uitgebreid.

Een vloeiend gevolg vond ik een onderlinge aandacht, praktische herkenning en verbinding, waarbij het waarnemen, omgaan en groei van dieren, gewassen en plaats ook werd gedeeld.

Integrale verbondenheid met het leven, de schepping, wil ik dit noemen. (1*)

Landbouw met precisie

Wie en wat heeft in de loop van 8000 jaar landbouw aan boeren geleerd? Er is oude wijsheid en kunde over omgaan met het land. De voor, bekend door ploegen, was niet bedoeld om de kostbare bouwgrond om te keren, maar om erin te zaaien en zo de ene voor met de volgende te sluiten. Deze praktijk heb ik 4 jaar geleden nog in Nicaragua gezien. Landbouw is goed beschouwd immers nog een jong beroep en activiteit.

In de laatste oorlog kreeg ik DDT in mijn haar tegen de luizen. Het werd usance wereldwijd verspreid, totdat de schrik van het vernietigend effect ervan was gebleken. Mechanisatie en techniek drongen zich op. Wie eenmaal met een tractor heeft gereden en geproefd van massaproductie en wereldmarkt, is uit de run voor het verzorgen van familiaal en regionale voedselvoorziening. Meer en (nog) minder constateren wij een overmaat aan consumptie. Onevenwichtigheid, honger, bodemerosie, misplaatste handel van goederen en grondstoffen zijn het gevolg. (2*) Een zuiver spoor ontdekken en dit als richtsnoer elkaar te vertellen en helpen aanvaarden werd er verstaan als een opdracht, zeker één die mogelijk is.

Met deze toon hielpen wij elkaar tot inzichten brengen over bodemleven, mineralen, humus, structuren en verscheidenheden. Ondanks dat iedere deelnemer van zichzelf zal zeggen wel minimaal in de wereld van micro-organismen, mineralen, water, temperatuur, grondsoorten en analyses te zijn ingevoerd, viel er juist dáárdoor veel te leren én te ervaren.

Binnen 1 minuut voel je je door afstemming en herkenning bij elkaar thuis.

Shannon Hayes, (3*) een boerin, benadrukt met enthousiasme dat muziek een bedrijf zowel economisch als ecologisch ten goede komt en de rurale samenlevingen verrijkt. Naar haar luisteren is muziek horen en willen aanklappen.

Adriaan Wiechers, Nederlander wonend in Zuid Afrika, en wetenschapper bij het van der Bijl Instituut, toont zijn sterke gewassen op een scherm. Het is alsof je zijn hart van liefde voor leven en gezondheid hoort kloppen.

Aanvankelijk was hij distributeur van Dow Agro Sciences. Hij is één van de 8 distributeurs / verkopers in diverse landen die ik ken, die door ervaring en wetenschap hun leven radicaal hebben veranderd. De praktijk liet hen zien dat artificiële kunstmest en chemische middelen niet geschikt zijn voor professionele landbouw. Het richt zichtbaar enorme schade aan.

Zij hebben het meeste perspectief ontdekt met organische landbouw en dierhouderij.

Organische voedingsstoffen in oplosbare substantie bij de wortels brengen, waardoor gewassen gelimiteerd eten, zich verstevigen en optimaal groeien, legt hij duidelijk uit. En de range van natuurlijke middelen hiervoor is recent sterk uitgebreid.

Dat dit veel meer vakmanschap vraagt dan de huidige landbouwpraktijk, moge duidelijk zijn.

De musicus van een symfonie kan met anderen kleuren schilderen met rijke akkoorden in een open landschap. Interacties creëren de rijkdom aan klank en kleur. Het bouwt. Precies. Zo voedsel verwerven zou moeten kunnen, zeggen velen. Dat is gebleken. De grondcompositie is al gemaakt en ligt met aller soort varianten op de rand van de aarde. (4*)

Breder perspectief

Wij waren daar ver van huis. Hier in Nederland schreven een aantal Utrechtse hoogleraren een artikel in Trouw en legden uit: “*Voor duurzaamheid moet alles uit de kast*”. (5*)

Inderdaad: breed georiënteerde wetenschappers delen deze visie. Het nadenken over hoe toekomstige generaties kunnen leven raakt ons. Onze huidige spilzucht en gezond leven op aarde moeten wij stoppen.

Rotterdamse havenbestuurders zijn trots op 10% meer overslag van containers in de haven dit jaar. Maken ze enige analyse van wát er zoal meer is binnen gekomen? Dat hoor ik niet. Mijn informatie is dat het vooral plastic speelgoed, vuurwerk en elektronica betreft uit – u raadt het al – uit China.

Honger en armoede

Ook is er een visie groeiende dat het voorzien van voedsel het beste plaats kan vinden daar waar de mensen wonen of naar toe zouden kunnen gaan. Allereerst saamhorigheid en enige leiding opbrengen en respecteren. Niet in valkuilen en verleiding trappen om bijvoorbeeld direct tractoren te verlangen. In sommige kleine gebieden heeft men geproefd dat het organisch kan. Als bij een orkest. (6*)

Gary Zimmer is wetenschapper en werd later boer. Aanvankelijk conformeerde hij zich met de huidige praktijk. Maar dat veranderde omdat het wetenschappelijk voeden van de grond grotere en meer gezonde oogsten deed opleveren. Hij schreef met zijn dochter Leilani daarover een duidelijk en prachtig boek. (7*)

Hij is één van de velen, procentueel weinig, die in alle landen waar ik ben geweest zich hebben beraden, gekeken, geproefd, geroken aan de grond en hun compost. Chroma's hebben gemaakt van gewassen en grond voor goede indicaties met andere relevante analysemethoden. En daaruit blijkt dat hun ingeslagen weg de meest verantwoorde blijkt. Geen wetenschappers kunnen dit weerspreken. Gary is boer en wetenschapper van een nog schraal maar uitbreidend slag met breed inzicht.

Er dienen zeker steeds maat-regelen (mooi woord) te worden genomen. Gesteentemeel, carbon, compostthee, water met juiste pH (zuurgraad) en meer worden gebruikt. Dat maakt van boeren componisten. En dan; dan zie je dat het kan. Dat ploegen zelfs beter achterwege gelaten kan worden. Het water in natte tijden zakt dan beter door en bij droogte houdt de

grond een groter kwantum water vast. Humus herbergt water en levens die voedsel voor de plant prepareren, naar behoefte en soort, ragfijn op maat.

Dat is duurzaam. Al lijkt dat een wel plat geworden duiding. Het gaat om goede feiten. Het is verantwoording willen nemen over de cultuurgrond die je ter beschikking staat.

Enige cijfers

In de USA wordt 400 miljoen hectare voor landbouw gebruikt. Daarvan is rond een half procent organische landbouw. Dat is meer dan het gehele landbouwareaal in Nederland. In Nederland is er dit jaar een progressie van 20%. Dit jaar groeit het sterk in Frankrijk en zijn er in Europa ook hoopvolle uitbreidingen. Zouden deze boeren en betrokkenen gek zijn? Integendeel. Meer en meer politici ondersteunen het. Alleen in hun visie menen zij banken en economische groei nóg belangrijker te vinden. Gebrek aan visie.

Slow money

Carlo Petrini lanceerde de beweging van Slow Food. Hij schrijft in een voorwoord van het boek *Slow Money* van Woody Tasch (8*), dat we een economie dienen toe te passen waarbij rekening dient te worden gehouden met acceptabele beperkingen omwille van het nodige respect voor de natuur en elkaar.

Wat is Slow Money? Dat je voeding aan de grond geeft en niet direct aan de plant. In zaad investeren, omdat het meer opbrengt geeft door uitsluitend natuurlijke groei. Boter prefereren boven margarine, omdat je koeien meer kan vertrouwen dan chemische stoffen. En geld gelijk achten aan mest. Omdat *mest goud is voor een vruchtbare voedselkringloop van de natuur.* (9*)

Wij zijn hier in West Europa een materieel rijk volk. Moeten hard werken voor een zo breed mogelijke civil society, mede omdat wij zo een hoge materiele welstand wensen. En daarbij is er altijd een groep die daarvan de dupe is (met een subjectief inzicht tussen arm en arm). Des te moeilijker wordt het om waardevolle dingen te realiseren, zoals activiteiten in kerken en sociale verbanden. Omdat die inspanningen zich niet direct uitbetalen. Maar zeker wel op een langere duur en in de praktijk met nieuwe scheuten toekomst garanderen.

In de Rode Hoed zijn recent 7 debatten gehouden over voedsel en landbouw. Met discussies over koeien wel of niet in de wei. Sterk beïnvloed door sentiment en niet weten schieten wij niet op. Het zal kunnen gaan over essenties van groei, het leven. Dialoog en luisteren naar verworven wijsheden en ervaringen. Zoals Vandana Shiva (10*), laatst ook in hetzelfde gebouw een lezing hield over economie en biodiversiteit, rijk en duidelijk, waardoor ik haar een groot wereldleidster acht. Maar met het helpen van haar Indiase land- en lotgenoten vindt ze haar eerst verantwoordelijke taak.

Bezorgdheid

Het wemelt wereldwijd van onderzoeken en rapporten met de constatering dat het bodemleven achteruit gaat. Dat is ook in de praktijk duidelijk waarneembaar. En toch is er nog een trend van ontkenning en zelfs onbezorgdheid. En daardoor wordt er gespeculeerd door hen die ten koste van smaak en kwaliteit uit zijn op zo groot mogelijke productie. Waar monocultuur heerst. Waar de verliezen door calorische inspanningen, mede door transporten en opslag enorm zijn. Protectie van gewas en dier met vaccinatie, kunstmest en pesticiden is nog hun keuze en menen dat dit noodzakelijk is, ook uit sociaal aspect!

Onderricht

De zondagmorgen. Na de viering kwamen de gemeenteleden samen. De pastor vroeg hen waar de link ligt vanuit Abraham naar herkenning van hem in de vier evangeliën. Daarover is

enig inzicht voldoende. Zo kan ik mij tevreden stellen met de deskundigheid van anderen, met eigen ervaring en beleving voor goede landbouw. Zoals musici met orkestrale klanken. En de bijbel, met het niet precies eender aangeven van welke bloemen Jesaja heeft genoemd of voor ogen heeft gehad. Als de bloemen die in kerken worden geplaatst geen gevolg hebben voor het patroon van overconsumptie, energieverpilling en vervuiling; ja dan, dan pas kan ik er met bekoring naar kijken. Dat aspect van schoonheid is overal zichtbaar te maken.

Indianapolis/ Schagen, december 2010. Wilbrord Braakman. www.naturalbulbs.nl

Verwijzingen:

- (1*) Roodkoper. December 2010. *Landbouw in de 21ste eeuw – van rooibouw naar opbouw*. Een verslag door Kitty Nooy over de essenties van landbouw en voedsel.
- (2*) Roodkoper. Juni 2010. *Weet wat je eet – hoe één bedrijf onze voeding bepaalt*. Een artikel van Kitty Nooy over de macht van Monsanto, informatie over gewassen en de natuurlijke mogelijkheden.
- (3*) Shannon Hayes, Ph.D. farmer, homemaker, author. *Radical Homemakers*. Zie ook: www.radicalhomemakers.com
- (4*) *Manifest van de armen*. Recent geschreven door Frans van der Hoff in Mexico, met een nuchtere benadering van de economische crisis en een duurzaam alternatief dat zich bewezen heeft. Zie www.manifestvandearmen.nl ISBN 978-90-816547-1-5
- (5*) zie het artikel in Trouw: <http://bit.ly/foayFU>
- (6*) Groeneveldlezing 2006 door Frans van der Hoff. *Natuur, mens en economie versus het vooruitgangsgeloof*.
- (7*) Gary and Leilani Zimmer, *Advancing Biological Farming*. Een boeiend praktijkboek. Zie ook <https://www.acresusa.com/books/closeup.asp?prodid=2019&catid=4&pcid=2>
- (8*) *Inquiries into the nature of Slow Money* van Woody Tasch. Uitgever: ChelseaGreen, www.chelseagreen.com
- (9*) Herman Verbeek, Trouw 1993 e.a.
- (10*) zie ook www.vandanashiva.org.